

Dünya dönmeye devam ediyor

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis

“Fear of Missing Out”. Bir şeyleri kaçırma korkusu olarak Türkçe diline çevirebileceğimiz bu korku, yerini bir süre sonra saplantıya, bağımlılığa ve hastalığa bırakıyor. Bireyler sosyal ağlarda paylaşılan iletileri kaçırmamak adına sürekli olarak cep telefonlarını ve tabletlerini kontrol ediyor

Bilişim çağı ve bilgi toplumu sayesinde çevremizde olup biten olaylara daha fazla ilgi göstermeye başladık. Bir başka ifadeyle; artık sadece mahallemizde yaşanan konular değil, ülkemizin dışında, olup bitenleri de öğrenmek ve bilmek istiyoruz. Tabii bu ihtiyaçlar göz önünde tutulduğunda elbette medyanın söz konusu bilgi ve haber ihtiyaçlarımızı doldurması gerekiyor. Geleneksel medya içinde yayınlarına devam eden; gazeteler, dergiler, televizyon ve radyolar bu ihtiyacı belirli sebeplerden dolayı tam olarak karşılayamıyor. Örneğin kâğıda basılan bir gazetenin size ulaşması zaman alabiliyor. Veya mobil olmayan televizyonların her yerde erişilememesi gibi durumlar söz konusudur. Tam da bu noktada süreci daha mobil hale getiren, erişimi hızlandıran, ucuzlatan ve kolaylaştıran online medya, internet ile birlikte ihtiyaçlarımızı karşılıyor.

Sosyal yaşamlarından koparmak

Bilgilenme ihtiyacımızı önceleri çevremizdeki insanlardan ve geleneksel medyadan karşılarken şimdilerde online medya ile birlikte sosyal ağlardan tedarik ediyoruz. Sosyal iletişim ağları, günün her saati bizlere bu imkanı ücretsiz, hızlı ve kolay bir şekilde sundukları için daha fazla tercih ediliyorlar. Tabii ki bu tür artıları olan sosyal ağların elbette bir takım zararları da olacaktır. Sosyal ağlar üzerine yapılan araştırmalara baktığımızda, ilk başlarda bu ağların gençler tarafından sıklıkla kullanıldığını görüyoruz. Genç vatandaşların bu tür tercihini anlayabiliyoruz, zira gençlerimiz bu teknolojinin içinde doğmuş kişilerdir. Diğer bir önemli bulgu ise genç neslin bu platformlarda harcadıkları süreler olmaktadır. Bağımlılık seviyesindeki kullanımlar elbette gençleri sosyal yaşamlarından koparmakta ve sanal bir ortama mahkûm etmektedir.

“Sosyalleşme”

Genç vatandaşların aşırı sosyal ağ kullanımını kendi bakış açılarıyla anlamaya çalışan yetişkin bireyler ise; bu konuda başarıya ulaşamamaktadır. Sosyal ağların ne olduğunu, nasıl kullanıldığını ve ne işe yaradığını bilmeyen bir kişiye bu konuda izahat vermek kadar zor bir durum olamaz. Dolayısıyla, gençler ile yetişkinler arasındaki bu konuda bulunan anlaşmazlık, ileride daha da büyümeye meyillidir. Yetişkinler gençlerin sosyal ağlarda “sosyalleşmesine” anlam verememekte ve aşırı kullanımları eleştirmektedir. Buradan hareketle söz konusu aşırı sosyal ağ ve teknolojik cihaz kullanımını sorgulamamız gerekiyor.

Çağın hastalığı

Öyle bir noktaya gelmiş durumdayız ki teknolojik cihazlar, bizlere can dostumuzdan daha yakın olmaya başlıyor. Her an başucumuzda, cebimizde ve elimizde tuttuğumuz cep telefonları ve tabletler hayatımızı kolaylaştırmanın yanı sıra, adeta bizlere bir kaçış yolu da sunuyorlar. Bu cihazları sadece bilgi ve haber edinmek için değil, canımızın sıkıntısını gidermek ve vakit geçirmek için bir kaçış platformu olarak da kullanıyoruz. Örneğin, bir restoranda ailenizle yemek siparişinizi verdikten sonra hemen cep telefonuna veya tablete sarılabiliyoruz. Çevremizde olup bitenleri gözlemlemek, yanımızdakilerle sohbet etmek yerine, cep telefonumuzdan sosyal ağlarda yapılan paylaşımları kontrol ediyoruz. Bu da bazı akademisyenler ve yazarlar tarafından “çağın hastalığı” olarak isimlendiriliyor.

Bir şeyleri kaçırma korkusu

Akademik ortamda bu hastalığa isim de verilmiş durumda. İngilizce’de FoMO kısaltması ile bilinen bu kelimenin açılımı: “Fear of Missing Out”. Bir şeyleri kaçırma korkusu olarak Türkçe diline çevirebileceğimiz bu korku, yerini bir süre sonra saplantıya, bağımlılığa ve hastalığa bırakıyor. Bireyler sosyal ağlarda paylaşılan iletileri kaçırmamak adına sürekli olarak cep telefonlarını ve tabletlerini kontrol ediyor. Hiçbir şey yapmasak aklımızda “acaba şimdi kim ne paylaştı”, “bir şey kaçırdım mı?”, “sohbetin veya konunun dışında kalır mıyım?” şeklinde düşünceler bizi meşgul edebiliyor.

Sevgi ve saygı bekleyenler

Nitekim bu konuda Andrew K. Przybylskia, Kou Murayamab, Cody R. DeHaanc ve Valerie Gladwelld bir çalışma yaptılar. 2013 yılında yayımlanan bu çalışmada ilginç sonuçlar ortaya çıktı. Söz konusu çalışmaya göre; FoMO durumu genelde psikolojik olarak sevgi ve saygı bekleyen ve bu duyguları tatmin olmayan insanlarda daha sık görülüyor. Ayrıca bu çalışmada bir anket geliştirildi. Online olarak doldurabileceğimiz bu anket, bizlere FoMO durumumuzu gösteriyor. Ben söz konusu anketi doldurdum ve “orta” düzeyde puan aldım. Bu şu demek oluyor, sosyal ağlarda bir şeyleri kaçırmayı “orta” derecede önemsiyorum. Benim bir şeyleri kaçırma korkum, daha fazla mesleğim gereği haberlerden kaynaklanıyor. Yani ben arkadaşlarımla paylaştıklarımı kaçırdım diye bir endişeye kapılmıyorum. Ama önemli bir haberi görmediğim, duymadığım veya kaçırdığım zaman üzülürüm.

Hayat memnuniyeti düşük olanlar

Andrew K. Przybylskia’ya göre FoMO endişesi en fazla gençlerde ve genç erkeklerde görülüyor. FoMO’nun sosyal koşullarla da ilgisi olduğu ortaya çıkıyor. Buna göre memnuniyet ihtiyacı ve hayat memnuniyeti düşük olan çevrelerde daha yüksek FoMO görülüyor. Ayrıca Przybylskia’nın araştırmasına göre FoMO’nun öğrenciler arasında da yaygın olduğu görülüyor. Yani eğitimciler ders anlatırken, öğrenciler dersin dışında başka işlerle ilgileniyor ve sosyal ağlarda bir şey kaçırmamaya çalışıyorlar.

Bir şeyler kaçırmak doğaldır

Sonuç olarak FoMO durumunu bir endişe biçimi ve sağlık sorunu olarak ele alırsak vereceğimiz tepkiler de ona göre olabilir. Ancak çevremizde bunun bir sağlık sorunu olarak algılanmasından çok, “saygısızlık” olarak algılandığını biliyoruz. Yani konuşmanın tam ortasında sosyal ağlardan gelen bir mesaj uyarısı veya karşınızdakinin sizin ne anlattığınızı dinlemiş gibi yaparak ama göz teması kurmadan kafasını cep telefonundan gelen mesajlara gömmesi, birçoğumuzun başına gelmiş durumlardır. Dolayısıyla bu durumu kendisine saygısızlık olarak kabul eden de bir kesim olduğunu ve genelde bu kesimin yetişkin yaş grubunda bulunan kişilerin oluşturduğunu bilmeliyiz. Dünya dönmeye devam ediyor, peşinden koşup,

yakalamak mümkün değildir. Birey olarak her zaman her yere yetişmek de mümkün değildir. Hele de sosyal ağlarda iletiler bir birinin peşini sıra aktığı bir ortamda, bir şeyler kaçırmak doğaldır.